

Naslovnica » Kategorija » Split: “Kad si žedan, nisi svoj”

| Split: “Kad si žedan, nisi svoj”

SAŠA ŠIMPRAGA 4. RUJNA 2023.

IZDVOJENO, PLANET ZEMLJA

Začetak nove mreže javnih česmi stavlja Split na prvo mjesto u Dalmaciji, a vjerojatno i Hrvatskoj, po ostvarenim pomacima tog komunalnog standarda, u prvom redu po brojnosti novih punktova.

Godina 2023. predstavlja iskorak za grad Split po pitanju omogućavanja pristupa besplatnoj pitkoj vodi u javnom prostoru. U planu je postavljanje 29 novih javnih slavina, a u trenutku objave ovog teksta 23 su već postavljene. Postavljaju se najčešće po gradskim parkovima i zelenim zonama. Mikrolokacije određuje dostupnost vodovodne mreže. Nova mreža punktova za besplatnu pitku vodu realizirana je zahvaljujući sredstvima EU, odnosno kao jedna od aktivnosti projekta „Obnova zelene infrastrukture Grada Splita“ kojeg provodi Grad Split, a sufinanciran

je sredstvima Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost ostvarenima iz Javnog poziva za sufinanciranje provedbe mjera prilagodbe klimatskim promjenama.

Dok je razvoj nove mreže izuzetno pohvalan, tipski model koji se postavlja po gradu nije najsretnije rješenje budući da ne ispunjava sve suvremene standarde, ali (privremeno) služi. Naime, radi se o tipskom modelu, hrvatskom patentu, čija je glavna karakteristika da onemogućava smrzavanje vode u zimskim uvjetima. Model nije nastao specifično za Split, niti Split ima problem sa smrzavanjem vode, već je ponuđen gradu koji je za potrebe projekta trebao nekakav tipski model. Brza alternativa bila bi neko drugo kataloško rješenje s tržišta, pa utoliko je sadašnje rješenje vjerojatno bolja ali ne posve zadovoljavajuća opcija.

Neispravna česma u Ulici Sv. Petra Starog iz 1880. godine (Foto: Saša Šimpraga)

Naime, kod službene komunalne opreme potrebno je insistirati na suvremenim standardima i inkluziji svih tipova potencijalnih korisnika, što, između ostaloga, znači jednostavnu konzumaciju za sve dobne skupine, bez prevelikog saginjanja (što npr.

starijima može predstavljati problem i odbijati od upotrebe). Utoliko je uputno s budućim razvojem mreže posegnuti za tipskim modelom koji će ispunjavati proritnije standarde, odnosno bilo bi poželjno putem javnog dizajnerskog natječaja definirati specifični splitski tipski model. Takav model ne isključuje različita autorska rješenja za specifične lokacije, ali bi ga Grad svakako trebao imati.

---

*Javne česme, u svjetlu
“
klimatske krize, mogu biti
nositelji i mogućih javnih
kampanja senzibilizacije
javnosti za vodu*

U slučaju da Grad Split raspiše takav natječaj, bio bi prvi u Hrvatskoj koji bi to napravio i na taj način definirao rješenje koje, osim doprinosa komunalnom dizajnu, može potencijalno značajno identitetski doprinijeti slici Splita. Već sad je donedavno jedini tipski gradski model, tzv. model Viktorija (u Zagrebu poznat kao Francek), u Splitu specifično svijetle plave boje, po čemu su prepoznatljivi.

Javne česme, u svjetlu klimatske krize, mogu biti nositelji i mogućih javnih kampanja senzibilizacije javnosti za vodu ne samo kao javnoga dobra i ljudskog prava, nego i činjenice da javno dostupna besplatna pitka voda doprinosi smanjenju upotrebe plastične ambalaže – jednog od najvećih zagađivača mora.

Začetak nove mreže javnih česmi stavlja Split na prvo mjesto u Dalmaciji, a vjerojatno i Hrvatskoj, po ostvarenim pomacima tog komunalnog standarda, u prvom redu po brojnosti novih punktova. No, istovremeno s postavljanjem novih javnih *špina*, nedovoljno se skrbi o starima od kojih dio ne radi godinama. Možda najatraktivnija gradska povijesna česma koja ne radi je ona kamena iz 1880. godine koja se nalazi u Ulici Sv. Petra Starog, unutar zone „B“ kulturno – povijesne cjeline grada Splita. Ona nije vraćena u funkciju ni nakon opetovanih građanskih inicijativa, pa i nakon što je slijedom građanske inicijative platforme 1postozagrad, Konzervatorski odjel Ministarstva kulture u Splitu još 2017. godine preporučio

obnovu te 143 godine stare česme. Možda 150. rođendan dočeka ispravna i kao još jedna točka za spas žednima.

Arhitektura | Besplatna voda | Urbanizam | Voda

Serijal tekstova „Ima li vode?“ napisan je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije na temelju provedenog Javnog poziva za ugovaranje novinarskih radova u elektroničkim publikacijama, u okviru programa poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije.

arhitektura   besplatna voda   urbanizam   voda

Saša Šimpraga

POVEZANI ČLANCI